

Çocuk ve Mimarlık: Çocukların Çizimlerinden Kenti ve Kentsel Mekânı Okumak

Emine Banu BURKUT*

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü, İstanbul, Türkiye

Makale Bilgisi

Geliş Tarihi: 28.10.2024
Kabul Tarihi: 20.12.2024
Yayın Tarihi: 31.12.2024

Anahtar Kelimeler:

Çocuk,
Çizim,
Kentsel mekân,
Mimarlık,
Mekân algısı,

ÖZET

Çocukların yaşadıkları kentle kurdukları ilişkiyi anlamının birçok yolu bulunmaktadır. Fakat yaşam çevrelerinin zihinsel süreçlerden geçerek çizime aktarılması, farklı disiplinlerin araştırma konusu olmuştur. Literatürde çocuk-mekân ilişkisini inceleyen çocuk gelişimi, çocuk psikolojisi, bilişsel psikoloji, mimarlık ve eğitim bilimleri gibi bilim alanları, çocukların resimleri üzerinden okumalar yapmıştır. Bu araştırmanın amacı, çocuğun kentsel mekânı nasıl okuduğunu çizimler üzerinden incelemektir. Alan araştırması 2021-2022 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Çalışma alanı olarak İstanbul ili Kadıköy ilçesi seçilmiştir. Araştırma gönüllü 387 çocukla anket ve çizim yapılarak yürütülmüştür. Araştırma bulgularının birincisi olan anket bulgularına göre çocukların ailesiyle birlikte en çok vakit geçirdiği mekân (48.3%) kentsel yeşil alanlardır. Çocukların en sık gittiği oyun alanını tercih sebebi olarak (60.1%) eve yakın ve yürüme mesafesinde olduğu için tercih edildiği belirtilmiştir. Çocukların ev dışında en çok vakit geçirdikleri yer olarak (52.7%) okul/kurs cevabı verilmiştir. Çocuklar ev ve yakın çevresinde bir yere giderken (86.8 %) yürümeyi tercih etmektedir. Çocuklar yaşadıkları evin tipi (84.7%) apartman dairesi olarak belirtmiştir. Çocukların ailesiyle birlikte bir yere giderken kullandıkları araç (80.0%) otomobil olarak belirtilmiştir. Buna göre çizimlerde en çok ortaya çıkan mekânlar okul (n=31), bakkal (n=23), eczane (n=18) ve fırın (n=17) olduğu görülmektedir. Ayrıca cephe çizimleri (75.24%), sokak çizimleri (27.14%) ve iç mekân çizimi (2.54%) yapılmıştır. Sonuç olarak bu çalışma çocuk-kent-mekân ilişkisini inceleyen yüz yüze çocuklarla gerçekleştirilen, çocukların çizimlerinden ve cevaplarından elde edilen veriler doğrultusunda oranlar ortaya koyulmuştur. Çocuklar için çizim bir ifade aracıdır. Bu araştırmayla literatürde yapılan çocuk-kent-mekân araştırmaları irdelenerek çocukların kentle kurdukları ilişkiyi çizimleri üzerinden değerlendirilerek gelecekte yapılacak araştırmalar için farklı bir bakış kazandırılması hedeflenmektedir. Ayrıca Türkiye’de eğitim planlamasında çocuk-mimarlık ilişkisi ve çocuklar için mimari tasarımın nasıl ele alınacağına dair öneriler sunulmaktadır.

Children and Architecture: Reading the City and Urban Space Through Children's Drawings

Article Info

Received: 28.10.2024
Accepted: 20.12.2024
Published: 31.12.2024

Keywords:

Children,
Drawing,
Urban spaces,
Architecture,
Spatial perception.

ABSTRACT

There are many ways to understand children's relationship with the city they live in. However, transferring living environments to drawings through mental processes has been the subject of research in different disciplines. This study aims to examine how children read urban space through drawings. The field research was conducted in the 2021-2022 academic year. Kadıköy district of Istanbul was selected as the study area. The research was conducted with 387 volunteer children through questionnaires and drawings. According to the first survey findings, the places children spend the most time with their families (48.3%) are urban green areas. The reason for choosing the playground that children visit most frequently (60.1%) is that it is close to home and within walking distance. The place where children spend the most time outside the home is school/course (52.7%). Children prefer to walk (86.8%) when going somewhere in their homes and immediate surroundings. The type of house that children live in (84.7%) is an apartment. The vehicle that children use to go somewhere with their families (80.0%) is stated as a car. Accordingly, it is seen that the most frequently occurring places in the drawings are schools (n=31), grocery stores (n=23), pharmacies (n = 18), and bakeries (n= 17). In addition, facade drawings (75.24%), street drawings (27.14%), and suggestions will be presented. As a result, this study was conducted face-to-face with children examining the child-city-space relationship, and the rates were revealed in line with the data obtained from the children's drawings and answers. This research aims to examine the child-city-space studies conducted in the literature, evaluate the relationship that children establish with the city through their drawings, and provide a different perspective for future research. In addition, suggestions will be presented on how to address the child-architecture relationship in educational planning in Turkey and architectural design for children.

Bu makaleye atıfta bulunmak için:

Burkut, E. B. (2024). Çocuk ve mimarlık: Çocukların çizimlerinden kenti ve kentsel mekânı okumak. *UPUES Journal*, 1(1), 39-52.

*Sorumlu Yazar: Emine Banu BURKUT, eburkut@fsm.edu.tr

This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

GİRİŞ

Çocukların yaşadıkları kentle kurdukları ilişkiyi anlamının birçok yolu bulunmaktadır. Fakat yaşam çevrelerinin zihinsel süreçlerden geçerek çizime aktarılması, farklı disiplinlerin araştırma konusu olmuştur. Literatürde çocuk-mekân ilişkisini inceleyen çocuk gelişimi, çocuk psikolojisi, bilişsel psikoloji, mimarlık ve eğitim bilimleri gibi bilim alanları, çocukların resimleri üzerinden okumalar yapmıştır. Çocukların yeni bir çevreyi öğrenmenin referans aracılığıyla etkileşime geçtiği belirtilmektedir (Pick & Lockman, 1981). Bu sürecin ilk aşamalarında mekânsal bilginin tamamen çocuk merkezli olduğu ve ilerleyen süreçlerde ise nesne-çocuk ve son aşamada ise nesne-nesne olarak öğrenildiği ifade edilmektedir (Liben vd., 1981). Hart (1991) ise çocuğun etkileşime geçtiği ilk çevresel mekânların evi ve daha sonra okulu olduğunu, dış dünyayı deneyimlemeye başlamasının bu iki mekân arasındaki deneyim, merak ve keşfetme olduğunu savunmaktadır (Hart, 1991). Böylelikle zihinde oluşan ilk mekânsal bilgilerin ev ve yakın çevresi, daha sonra okul ve ev-okul arasındaki mekânsal bilgiler olduğunu söylemek mümkündür. Çocukların bilişsel haritaları (Kosslyn vd., 1974). Çocukların büyük ölçekli alanların bilişsel haritalarının keşif, yönlendirme ve deneyimle incelenmiş (Herman, 1980), kentsel mekân algıları çizim çalışmalarıyla yorumlanmış (Çakırer Özservet, 2019; Burkut, 2022), çocukların bilişsel haritaları mekân dizim yöntemiyle incelenmiştir (Çanakçıoğlu, 2015). Çocukların ev-okul güzergâhında bilişsel harita ve yön bulma konusu (Fares & Bougdah, 2023) araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Literatür incelemesinde çocukların kentle kurdukları ilişkileri inceleyen çalışmalar arasında çocuk dostu kent kavramı oldukça üzerinde durulan bir konudur (Biol, 2009; Karakuzu & Aksu, 2022). Çocuk için daha yaşanılır bir kentsel mekân tasarım kriterleri (Tandoğan, 2014), mahalle planlaması için çocukların bilişsel haritalama potansiyelleri (Halseth & Doddridge, 2000) incelenmiştir. Çocuk ve mimarlık ilişkilerini inceleyen, çocukların mekânsal ve mimari yeteneklerini geliştiren pek çok inceleme ve atölye çalışması bulunmaktadır. Ayrıca bu konuda etraflıca bir müfredat araştırması yapılmıştır (Acer & Gözen, 2013; Acer, 2016). Mimarlık alanında çocuklarla ilgili yayınların geçmişten günümüze kadar kapsamlı literatür incelemesi, okuyucular için geniş bir bakış açısı oluşturmaktadır (Taşçı & Gökmen, 2015; Mojarrab, 2019; Burkut & Köseoğlu, 2022). Çocukların önemli mimarların yapıları tanınması ve tasarlaması için alternatif eğitim ve atölyelerle uluslararası çalışmalar bulunmaktadır (Gökmen, 2010a; Gökmen, 2010b). Frank Lloyd Wright'ın çocukluğunda oynadığı oyuncakların yapıları üzerindeki etkilerinden bahsetmesi, çocukluk döneminin ne denli etkili olduğunu göstermektedir. Çocukların modern mimarlığı tanınması ve ünlü mimarlardan Wright'ın yapılarını tanımak için çalışmalar yapılmıştır (Gökmen, 2014). Bu çalışmada, çocukların kentsel mekân algısı ve hatırladıkları mekânı kullanım tercihleri ve sıklıkları, hatırladıkları mekânsal öğelerin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Alan araştırması 2021-2022 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Çalışma alanı olarak İstanbul ili Kadıköy ilçesi seçilmiştir. Bu araştırma sürecinde tüm etik kurallara uyularak araştırma öncesinde İstanbul Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden 10.09.2021 tarihinde 31536082 sayılı ve 10/09/2021 tarihli evrak numarasıyla anket ve uygulama izni alınmıştır. Bu araştırma için, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Etik Kurulu izni-evrak tarihi ve sayısı: 14.07.2021-46 alınmıştır. Ayrıca T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Kadıköy İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü yönetici ve öğretmenlerin bilgisi dâhilinde araştırma yürütülmüştür.

Araştırma alanı olarak seçilen Kadıköy ilçesindeki ilkököl ve ortaokulda eğitim gören 10-14 yaş aralığında gönüllü 387 çocukla anket ve çizim yapılarak yürütülmüştür. Araştırma kapsamında çok seçenekli sorular yöneltilmiştir. Bu sorular üzerinden çocukların mekânsal kullanımı ve mekâna ait görüşleri değerlendirilmiştir. Ayrıca A4 kâğıda yaşadığı çevreyi ve evini çizmesi istenmiştir. Bilişsel haritalama ve çizimler aracılığıyla çocuklarla ve yetişkinlerle kentsel mekân okuması yapılmıştır. Bu

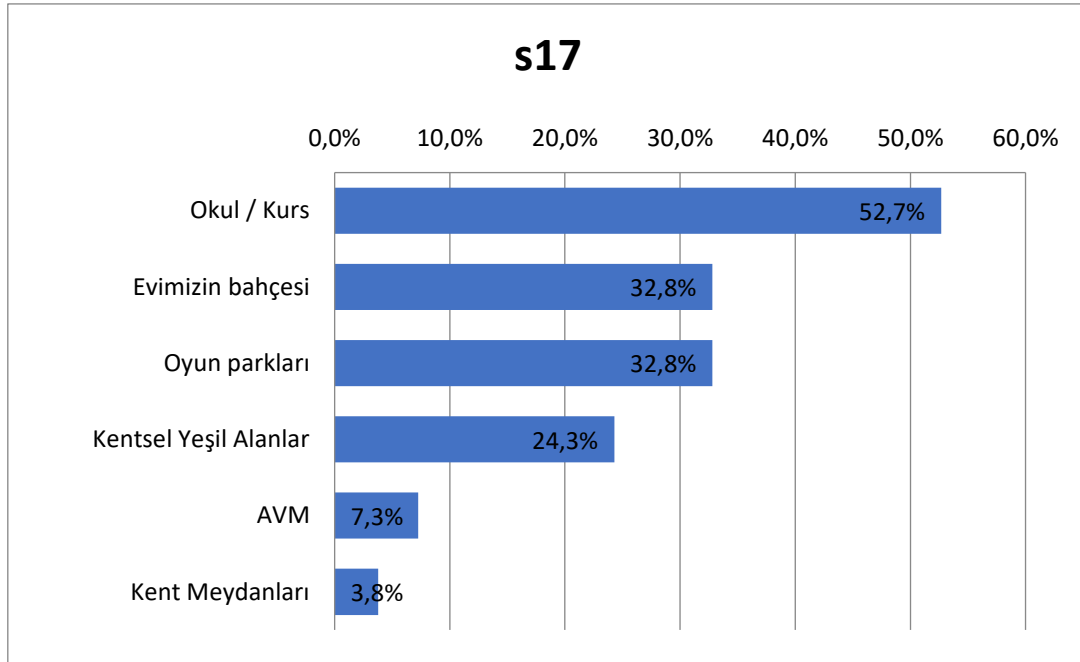
konuda öncü teorisyenlerin çizim araştırmaları bulunmaktadır (Lynch, 1960; Appleyard, 1970; Ladd, 1970; Moore, 1973; Hart, 1979; Matthews, 1984; Matthews, 1985).

BULGULAR

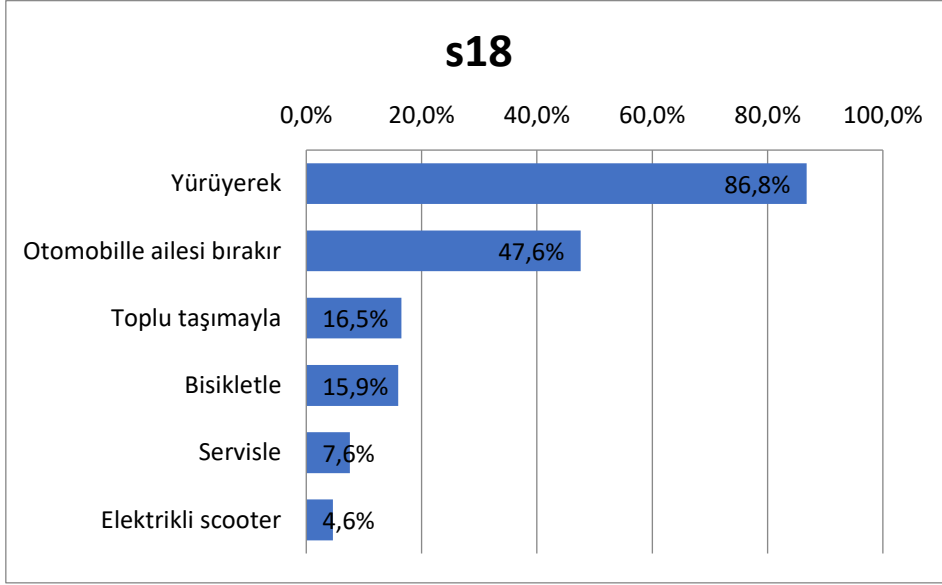
Araştırma bulgularının birincisi olan anket bulgularına göre çocukların ailesiyle birlikte en çok vakit geçirdiği mekânlar (48.3%) kentsel yeşil alanlardır. Çocukların en sık gittiği oyun alanını tercih sebebi olarak (60.1%) eve yakın ve yürüme mesafesinde olduğu için tercih edildiği belirtilmiştir. Çocukların ev dışında en çok vakit geçirdikleri yer olarak (52.7%) okul/kurs cevabı verilmiştir. Çocuklar ev ve yakın çevresinde bir yere giderken (86.8%) yürümeyi tercih etmektedir. Çocuklar yaşadıkları evin tipi olarak (84.7%) apartman dairesi belirtmiştir. Çocukların ailesiyle birlikte bir yere giderken kullandıkları araç (80.0%) otomobil olarak belirtilmiştir. Bulguların ikincisi ise çocukların çizimlerinde yaşadıkları kentsel mekânı çizimlerine nasıl yansıttıkları ve zihinsel süreçte hatırladıkları mekânsal unsurların neler olduğudur. Buna göre çizimlerde en çok ortaya çıkan mekânlar okul (n=31), bakkal (n=23), eczane (n=18) ve fırın (n=17) olduğu görülmektedir. Ayrıca cephe çizimleri (75.24%), sokak çizimleri (27.14%) ve iç mekân çizimleri (2.54%) yapılmıştır.

şekil 1

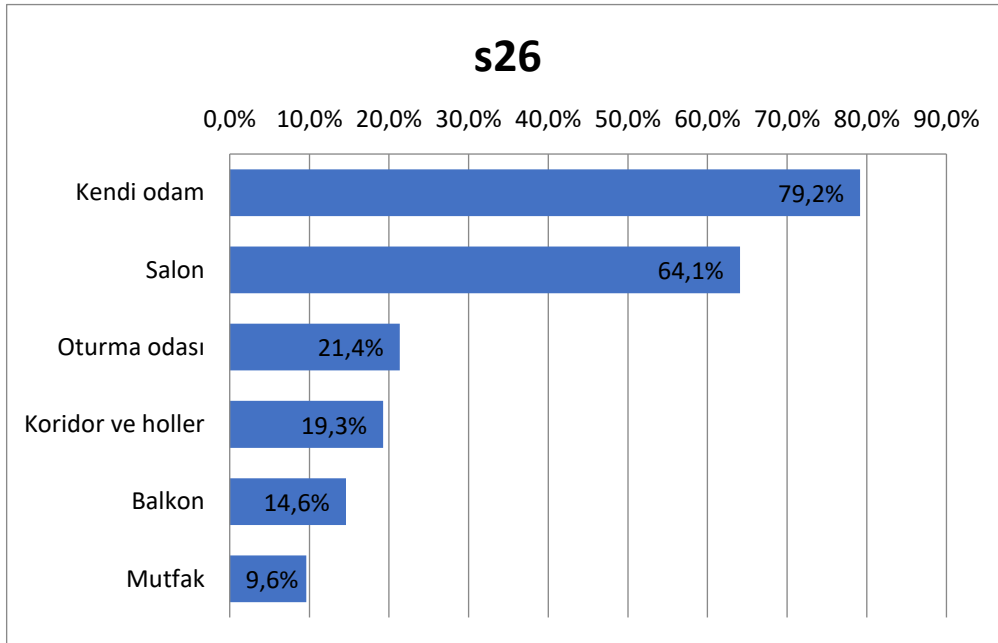
Çocukların evlerinin dışında en çok vakit geçirdikleri mekânlar

Çocukların evlerinin dışında en çok vakit geçirdikleri mekânların hangisi olduğu sorulduğunda en çok okul/kurs (52,7 %) cevabı alınmıştır. İkinci sırada evimizin bahçesi (32,8 %) ve oyun parkları (32,8 %) eşit orana sahiptir. Kentsel yeşil alanlar (24,3 %), AVM (7,3 %) ve kent meydanları (3,8 %) oranda çocukların vakit geçirdikleri mekânlardır (şekil 1).

Şekil 2*Evin yakın çevresinde bir yere giderken kullandığı araç*

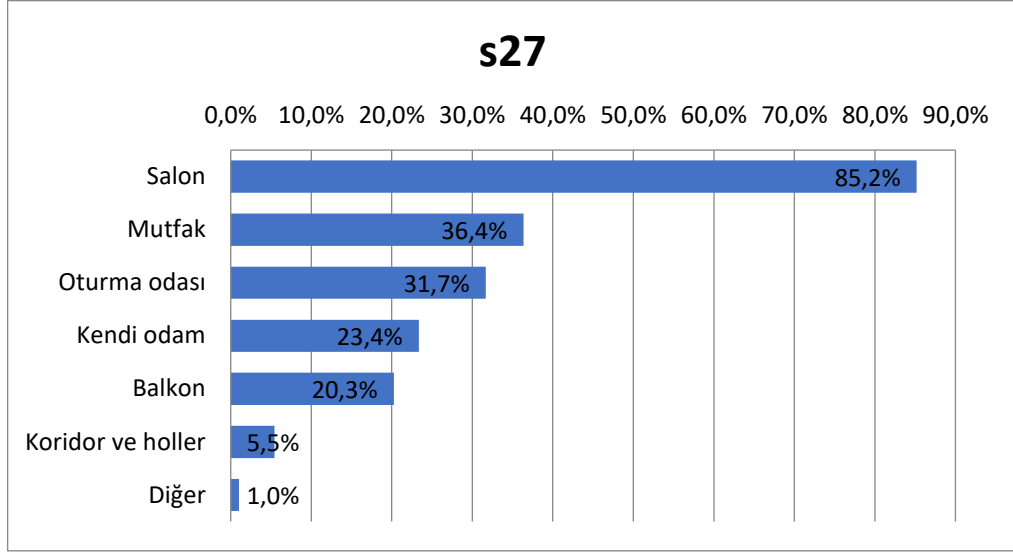
Çocukların evlerinin yakın çevresinde bir yere giderken kullandığı araç hangisi olduğu sorulduğunda en çok yürüyerek (86,8 %) cevabı alınmıştır. İkinci sırada ise otomobille ailesi bırakır (47,6 %) cevabı verilmiştir. Sonra sırasıyla toplu taşımayla (16,5 %), bisikletle (15,9 %), servisle (7,6 %) ve elektrikli scooter (4,6 %) oranda çocukların kullandıkları araçlardır (Şekil 2).

Şekil 3*Çocukların ev içinde en çok kullandıkları mekânlar*

Çocukların evlerinin içinde ev çok kullandıkları mekânların hangisi olduğu sorulduğunda en çok kendi odam (79,2 %) cevabı alınmıştır. İkinci sırada ise salon (64,1 %) cevabı verilmiştir. Sonra sırasıyla oturma odası (21,4 %), koridor ve holler (19,3 %), balkon (14,6 %) ve mutfak (9,6 %) oranda çocukların kullandıkları mekânların oranlarıdır (Şekil 3).

Şekil 4

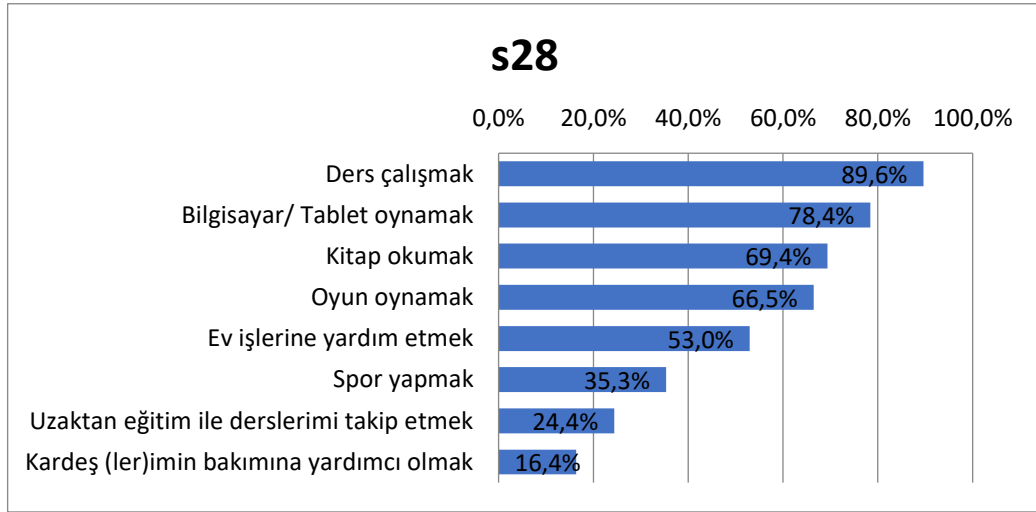
Çocukların ebeveyn veya aile bireyleriyle en çok vakit geçirdikleri mekânlar

Çocukların evlerinin içinde ebeveyn veya aile bireyleriyle en çok vakit geçirdikleri mekânlar hangisi olduğu sorulduğunda en çok salon (85,2 %) cevabı alınmıştır. İkinci sırada ise mutfak (36,4 %) cevabı verilmiştir. Sonra sırasıyla kendi odam (21,4 %), balkon (20,3 %), koridor ve holler (5,5 %), ve diğer (1,0 %) oranda çocukların kullandıkları mekânların oranlarıdır (Şekil 4).

Şekil 5

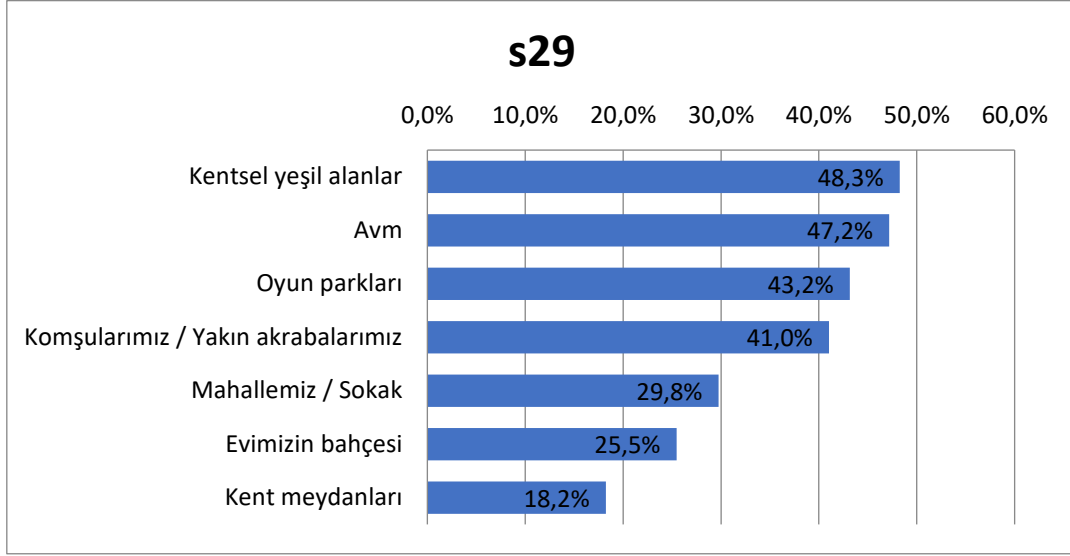
Çocukların evde yaptığı aktiviteler

Çocukların evlerinin içinde yaptığı aktivitelerin hangisi olduğu çok seçenekli olarak sorulduğunda en çok ders çalışmak (89,6 %) cevabı alınmıştır. İkinci sırada ise bilgisayar/tablet oynamak (78,4 %) cevabı verilmiştir. Sonra sırasıyla kitap okumak (69,4 %), oyun oynamak (66,5 %), ev işlerine yardım etmek (53,0 %), spor yapmak (35,3 %), uzaktan eğitim (24,4 %) ve kardeşlerin bakımına yardımcı olmak (16,4 %) oranda çocukların evdeki aktivite oranlarıdır (Şekil 5).

Şekil 6

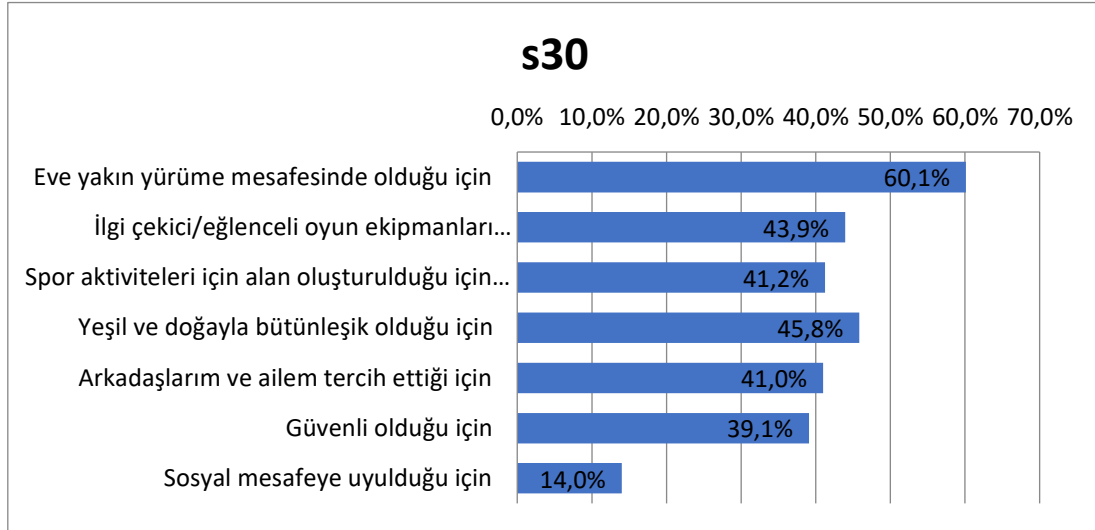
Çocukların ailesiyle birlikte boş zamanlarında vakit geçirdikleri mekânlar

Çocukların ailesiyle birlikte boş zamanlarında vakit geçirdikleri mekânların hangisi olduğu çok seçenekli olarak sorulduğunda en çok kentsel yeşil alanlar (48,3 %) cevabı alınmıştır. İkinci sırada ise AVM (47,2 %) cevabı verilmiştir. Sonra sırasıyla oyun parkları (43,2 %), komşularımız/yakın akrabalarımız (41,0 %), mahallemiz / sokak (29,8 %), evimizin bahçesi (25,5 %), kent meydanları (18,2 %) çocukların ailesiyle birlikte boş zamanlarında vakit geçirdikleri mekânların oranlarıdır (Şekil 6).

Şekil 7

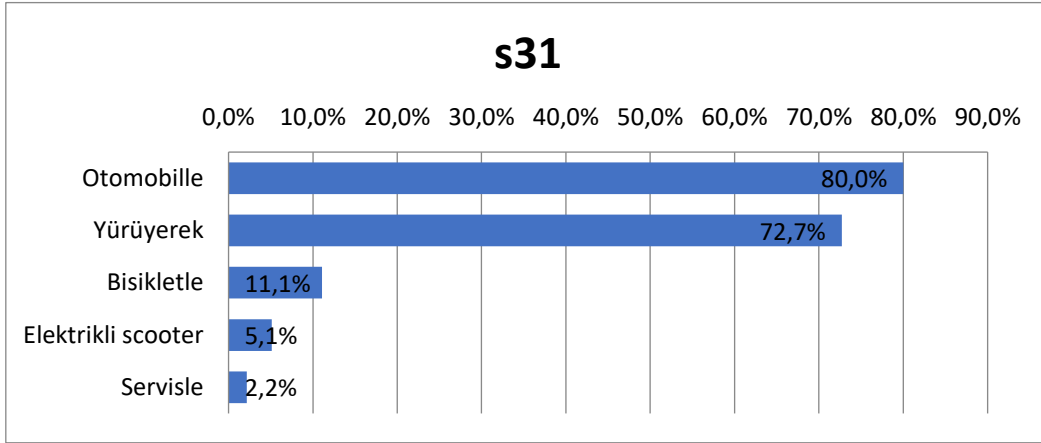
Çocukların sık gittikleri parklar veya oyun alanları neden tercih ettiği

Çocukların sık gittikleri parklar veya oyun alanları neden tercih edildiği çok seçenekli olarak sorulduğunda en çok eve yakın yürüme mesafesinde olduğu için (60,1 %) cevabı alınmıştır. İkinci sırada ise ilgi çekici ve eğlenceli oyun ekipmanları olduğu için (43,9 %) cevabı verilmiştir. Sonra sırasıyla spor aktiviteleri (basketbol, futbol vb.) için oyun alanı oluşturulduğu için (41,2 %), yeşil ve doğayla bütünleşik olduğu için (45,8 %), güvenli olduğu için (39,1%) ve sosyal mesafeye uyulduğu için (14,0 %) çocukların sık gittikleri parklar veya oyun alanları neden tercih edildiğinin oranlarıdır (Şekil 7).

Şekil 8

Ailenle birlikte bir yere giderken hangi araçları kullanırsın

Çocuklara ailenle birlikte bir yere giderken hangi araçları kullanırsın sorusu çok seçenekli olarak sorulduğunda en çok otomobille (80,1 %) cevabı alınmıştır. İkinci sırada ise yürüyerek (72,7 %) cevabı verilmiştir. Sonra sırasıyla bisikletle (11,1 %), elektrikli scooter (5,1 %) ve servis (2,2 %) kullanılan araçların oranlarıdır (Şekil 8).

Şekil 9

Çocukların bilişsel harita çizimleri (yaşadığın ev ve yakın çevresini çizer misin?) (Burkut, 2022)

Şekil 9’da çocukların yaşadıkları ev ve yakın çevresine ait çizimler görülmektedir. Bu çizimler 2021-2022 eğitim-öğretim döneminde İstanbul ili Kadıköy ilçesinde eğitim gören 10-14 yaş grubu çocuklara aittir. Çocukların çizimlerinde kentsel, mekânsal ve mimari öğelerin yanı sıra yazı ve insan resimlerine yer verdikleri görülmektedir. Ayrıca çizimlerde evlerin kat yükseklikleri, sokak-cadde ilişkileri, otopark ve oyun alanlarını çizdikleri gözlemlenmektedir (Şekil 9).

Şekil 10

Çocukların bilişsel harita çizimleri (yaşadığın ev ve yakın çevresini çizer misin?) (Burkut, 2022)

Şekil 10’da ise çocukların yaşadıkları ev ve yakın çevresine ait çizimlerde fırın, bakkal, okul, kafe, apartman ismi gibi mekânların çizimi ve yazıları görülmektedir. Bazı çizimler ön cephe ve ön görünüş gibi çizilmesine rağmen diğerleri plan ve kroki çizimleriyle kentsel mekân anlatılmaya çalışılmıştır (Şekil 9).

SONUÇ

Bu araştırmada çocukların yaşadıkları kentle olan ilişkisi, ev ve yakın çevresine ait mekânsal kullanımı ve mekân bilgisi incelenmiştir. Araştırmada sorular ve çizimlerle mekânsal unsurlara ait çıkarımlar yapılmıştır. Araştırmada yaşın artmasıyla birlikte mekânsal unsurların daha detaylı olduğunu söylemek mümkündür. Araştırmada çocukların resimlerinde cadde ve sokak isimlerini önemli ölçüde hatırlayamadıkları tespit edilmiştir. Buna rağmen bakış açılarına giren bina, dükkân veya market isimleri net bir şekilde yazılarak detaylıca çizilmiştir. Çocukların mekân tasarımına etkisi olan yönetici, eğitimci, akademisyen ve ebeveynler için bu sonuçların fikir vereceği söylenebilir. Ayrıca çocukların mekân kullanımını etkileyen pek çok (güvenlik, ulaşım, sosyolojik ve psikolojik) etken olduğu da unutulmamalıdır. Bu çalışma, çocuk-kent-mekân ilişkisini inceleyen yüz yüze çocuklarla gerçekleştirilen, çocukların çizimlerinden ve cevaplarından elde edilen veriler doğrultusunda oranlar ortaya koyan bir araştırmadır. Çocuklar için çizim bir ifade aracıdır. Bu araştırmayla literatürde yapılan çocuk-kent-mekân araştırmaları irdelenerek çocukların kentle kurdukları ilişkiyi çizimleri üzerinden değerlendirilerek gelecekte yapılacak araştırmalar için farklı bir bakış kazandırılması hedeflenmektedir. Ayrıca çocuk-mimarlık ilişkisi ve çocuklar için mimari tasarım sürecinde çocukların katılımı daha kullanılabilir mekânlar üretilmesini sağlayacaktır.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıklarının bulunduğunu belirtmek gerekmektedir. Araştırma İstanbul İli Kadıköy ilçesinde seçilen okullardaki gönüllü öğrencilerle sınırlıdır. Araştırma veri toplama tarihleriyle sınırlıdır. Araştırmada hazırlanan form, anket ve çizimlerdeki verilerden elde edilen bulguların yorumlanması yapılmaktadır. Gelecekte bu konuyla ilgili çocuk-mekân veya çocuk-mimarlık alanında çalışmalar için öneri olarak, konunun disiplinler arası bir bakış açısıyla ele alınmasının faydalı olacağını söylemek mümkündür. Dolayısıyla eğitim alanı, mimarlık ve çocuk gelişimi alanında çalışan akademisyenler, eğitimciler ve araştırmacılarla ortak bir çalışma yapılabilir. Bu çalışmanın her disiplin (mimarlık, eğitim, çocuk gelişimi, psikoloji) için ayrı sonuçlar ortaya koyacağını ifade edebiliriz. Çocukların sadece çizim yeteneğiyle mekân okumasının yanı sıra sözlü mekân anlatımları da incelenebilir. Ayrıca konu sosyo-ekonomik, kentsel-kırsal, cinsiyet farklılıkları, etnik farklılıkları olan veya göçmen çocuklar odağında incelenebileceğini belirtmek mümkündür.

Etik Beyan

Bu çalışma, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Mimarlık Doktora Programı'nda Emine Köseoğlu danışmanlığında "Çocuklarda Mekânsal Okunabilirlik Parametrelerinin Biçimsel, Bilişsel ve Dizimsel Yönleri" (2022), başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

Bu makale, IV. Uluslararası Projeden Uygulamaya Eğitim Sempozyumu'nda (UPUES 2024) 5-7 Eylül 2024 tarihleri arasında sözlü olarak sunulan tebliğin içeriği geliştirilerek, ancak tam metni yayımlanmayan bildiriden üretilmiştir.

Etik Kurul Onayı

Bu araştırma için, İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden 10.09.2021 tarihinde 31536082 sayılı ve 10/09/2021 tarihli Evrak numarasıyla anket ve uygulama izini alınmıştır. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Kadıköy İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü yönetici ve öğretmenlerin bilgisi dâhilinde araştırma yürütülmüştür.

Bu araştırma için, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Etik Kurulu İzini-Evrak Tarihi ve Sayısı: 14.07.2021-46 verilmiştir.

Yazar Katkıları

Araştırma Tasarımı (CRediT 1) Yazar 1 (%100)

Veri Toplama (CRediT 2) Yazar 1 (%100)

Araştırma - Veri Analizi - Doğrulama (CRediT 3-4-6-11) Yazar 1 (%100)

Makalenin Yazımı (CRediT 12-13) Yazar 1 (%100)

Metnin Tashihi ve Geliştirilmesi (CRediT 14) Yazar 1 (%100)

Finansman

Bu çalışmada çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Çıkar Çatışması

Lütfen bir çıkar çatışması olup olmadığını belirtiniz.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDG)

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları: 4 Nitelikli Eğitim

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları: 11 Sürdürülebilir Şehir ve Topluluklar

REFERANSLAR

- Acer, D., & Gözen, G. (2013). *Çocuk ve mimarlık: Çocuklar için mimari tasarım öğretim programı*. Anı Yayıncılık.
- Acer, D. (2016). Çocuk ve Mimarlık: Küçük Çocuklar İçin Mimari Tasarım Öğretim Programı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 66-81.
- Biol, G. (2009). Çocuk dostu kent neresidir. *Megaron Balıkesir, Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi Dergisi*, 10-13.
- Burkut, E.B. & Köseoğlu, E. (2022). Mimarlık Alanında Çocuklarla İlgili Yayınların Bibliyometrik Analizi ve Bibliyografik Haritaları. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 7(2), 511-527. <https://doi.org/10.30785/mbud.1099993>
- Burkut, E. B. (2022). Çocuklarda Mekânsal Okunabilirlik Parametrelerinin Biçimsel, Bilişsel ve Dizimsel Yönleri, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Mimarlık Doktora Programı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul. <https://acikerisim.fsm.edu.tr/xmlui/handle/11352/4364>.
- Çanakçıoğlu, N. G. (2015). Can cognitive maps of children be analysed by space syntax?. A| Z ITU *Journal of the Faculty of Architecture*, 12(3), 127-140.
- Çakırer Özservet, Y. (2019). Çocukların Resimlerinden Sokak ve Mahalle İlişkilerini Tartışmak: Sütüce ve Örnektepe Mahalleleri. *International Journal of Political Science and Urban Studies*, 7(2), 516-542. <https://doi.org/10.14782/ipsus.623450>
- Gökmen, H. (2010). Mimarlık ve çocuk çalışmaları: Yapılı Çevre Eğitimi. *Mimarlık* 352, 76-79.
- Gökmen, H. (2010). Mimarlık-Çocuk Çalışmalarına Bir Bakış, *Güney Mimarlık*, sy.63-68, Sayı:2. ISSN 1309-9639
- Gökmen, H. (2014). Wright ve Çocuklar, *Güney Mimarlık*, sy.17-22, Sayı:16. ISSN 1309-9639
- Hart, R. (1979). *Children's experience of place*. Irvington.
- Halseth, G., & Doddridge, J. (2000). Children's cognitive mapping: a potential tool for neighbourhood planning. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 27(4), 565-582.
- Fares, R. B., & Bougdah, H. (2023). Cognitive Mapping and Wayfinding in Children's Home- School Itinerary, *International Review for Spatial Planning and Sustainable Development*, 2023, Volume 11, Issue 3, Pages 132-151, Released on J-STAGE July 15, 2023, Online ISSN 2187-3666, https://doi.org/10.14246/irspds.11.3_132
- Hart, S. N. (1991). "From Property to Person Status: Historical Perspective on Children's Rights." *American Psychologist*, 46(1), 53-59. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.46.1.53>.
- Herman, J. F. (1980). Children's cognitive maps of large-scale spaces: Effects of exploration, direction, and repeated experience. *Journal of Experimental Child Psychology*, 29(1), 126-143.
- Karakuzu, E., & Aksu, G. A. (2022). Çocuk dostu kent kavramının çocuk-oyun-mekan ilişkileri ve paydaşlar çerçevesinde değerlendirilmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Teknoloji ve Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 4(2), 147-156.
- Kosslyn, S. M., Pick Jr, H. L., & Fariello, G. R. (1974). Cognitive maps in children and men. *Child development*, 707-716.
- Ladd, F. C. (1970). Black youths view their environment: Neighborhood maps. *Environment and*

- behavior, 2(1), 74-99.
- Liben, L. S., Patterson, A. H., et al. (1981). *Spatial Representation and Behavior across the Life Span*, Academic Press.
- Lynch. K. (1960). *The image of the city* (Vol. 11). MIT press.
- Lynch. K. (1977). *Growing up in Cities: Studies of the Spatial Environment of Adolescence in Cracow. Melbourne. Melbourne. Mexico City. Salta. Toluca and Warszawa*. Cambridge. Mass. The MIT Press
- Matthews, M. H. (1984). Environmental cognition of young children: images of journey to school and home area. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 89-105.
- Matthews. M. H. (1985). Young children's representations of the environment: a comparison of techniques. *Journal of Environmental Psychology*, 5(3). 261-278.
- Mojarrab, A. (2019). *Türkiye’de çocuk-mekân üzerine yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı Bina Bilgisi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. İzmir.
- Moore. G. T. (1973). Development differences in environmental cognition 3.7. In *Environmental Design Research: Volume two symposia and workshops* (p. 232). Routledge.
- Pick , H. L., and Lockman , J. J. (1981). “From Frames of Reference to Spatial Representations”. In: Liben, Patterson, et al. (eds.), *Spatial Representation and Behavior across the Life Span: Theory and Application*, Academic Press, New York, 39–61.
- Tandoğan, O. (2014). Çocuk İçin Daha Yaşanılır Bir Kentsel Mekân: Dünyada Gerçekleştirilen Uygulamalar. *Megaron*, 9(1).
- Taşcı, G. B., & Gökmen, H. (2015). Türkiye’de Yapılan Çocuk-Mimarlık Çalışmalarının Literatür Eşliğinde Değerlendirilmesi. *Mimarlık Dergisi*, 381, 65-68.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: There are many ways to understand children's relationship with the city they live in. However, the transfer of living environments to drawings through mental processes has been the subject of research in different disciplines. In the literature, fields of science such as child development, child psychology, cognitive psychology, architecture, and educational sciences have made readings through children's drawings. It is stated that children interact through reference to learn a new environment (Pick & Lockman, 1981). In the first stages of this process, it is stated that spatial information is completely child-centered, and in the following processes, it is learned as object-child and in the last stage as object-object (Liben et al., 1981). Hart (1991), on the other hand, argues that the first environmental spaces that the child interacts with are the home and then the school, and that it is the experience, curiosity, and discovery between these two spaces that the child begins to experience the outside world (Hart, 1991). Thus, it is possible to say that the first spatial information formed in the mind is home and its immediate surroundings, then school and spatial information between home and school. Children's cognitive maps (Kosslyn et al., 1974) have been examined through exploration, orientation, and experience (Herman, 1980); their perceptions of urban space have been interpreted through drawing studies (Çakırer Özservet, 2019; Burkut, 2022), and children's cognitive maps have been examined with the spatial sequencing method (Çanakçıoğlu, 2015).

The issue of children's cognitive mapping and wayfinding on the home-school route (Fares & Bougdah, 2023) has been examined by researchers. In the literature review, the concept of a child-friendly city is a highly emphasized topic among the studies examining children's relations with the city (Biol, 2009; Karakuzu & Aksu, 2022). Design criteria for a more livable urban space for children (Tandoğan, 2014) and children's cognitive mapping potentials for neighborhood planning (Halseth & Doddridge, 2000) have been examined. There are many studies and workshops that examine the relationship between children and architecture and develop children's spatial and architectural skills. In addition, comprehensive curriculum research has been conducted on this subject (Acer & Gözen, 2013; Acer, 2016). A comprehensive literature review of publications on children in the field of architecture from the past to the present creates a broad perspective for readers (Taşçı & Gökmen, 2015; Mojarrab, 2019; Burkut & Köseoğlu, 2022). There are international studies with alternative education and workshops for children to recognize and design the buildings of important architects (Gökmen, 2010a; Gökmen, 2010b). Frank Lloyd Wright's mention of the effects of the toys he played with in his childhood on his buildings shows how effective the childhood period is. Studies have been conducted to familiarize children with modern architecture and to recognize the buildings of Wright, one of the famous architects (Gökmen, 2014).

Method: The field research was conducted in the 2021-2022 academic year. The Kadıköy district of Istanbul was selected as the study area. In this research process, all ethical rules were followed, and permission for the survey and application was obtained from the Istanbul Governorship Provincial Directorate of National Education on 10.09.2021 with the document number 31536082 and dated 10/09/2021. For this research, the Fatih Sultan Mehmet Foundation University Scientific Research and Ethics Committee permission document date and number is 14.07.2021-46. In addition, the research was conducted with the knowledge of the administrators and teachers of the Kadıköy District Directorate of National Education of the Ministry of National Education of the Republic of Turkey. The research was carried out by conducting a survey and drawing with 387 volunteer children between the ages of 10 and 14 studying in primary and secondary schools in the Kadıköy district, which was selected as the research area. Within the scope of the research, multiple-choice questions were asked. Through these questions, children's spatial use and their views on space were evaluated. They were also asked to draw their surroundings and home on A4 paper. Through cognitive mapping and drawings, children and adults were asked to read urban space. Pioneering theorists have conducted research on drawing (Lynch, 1960; Appleyard, 1970; Ladd, 1970; Moore, 1973; Hart, 1979; Matthews, 1984; Matthews, 1985).

Findings: According to the findings of the first survey, the places where children spend the most time with their families are urban green areas (48.3%). The reason for preferring the playground that children visit most frequently (60.1%) is that it is close to home and within walking distance. The place where children spend the most time outside the home is school/course (52.7%). Children prefer to walk (86.8%) when going somewhere in their home and immediate surroundings. The type of house they live in is (84.7%) an apartment. The vehicle used by children to go somewhere with their families is (80.0%) an automobile. The second finding is how children reflect the urban space they live in in their drawings and what spatial elements they remember in the mental process. Accordingly, it is seen that school (n=31), grocery store (n=23), pharmacy (n=18), and bakery (n=17)

were the most common places that appeared in the drawings. In addition, facade drawings (75.24%), street drawings (27.14%), and interior drawings (2.54%) were made.

Conclusion: In this study, children's relationship with the city they live in, spatial use, and spatial knowledge of their home and immediate surroundings were examined. In the study, inferences were made about spatial elements through questions and drawings. It is possible to say that spatial elements became more detailed with increasing age. In the study, it was determined that children could not remember the names of streets and avenues in their drawings to a significant extent. Nevertheless, the names of buildings, shops, or markets that entered their perspectives were written and drawn in detail. It can be said that these results will give ideas for managers, educators, academics, and parents who have an impact on children's space design. It should also be kept in mind that there are many factors (security, transportation, sociological, and psychological) that affect children's use of space. This study is a face-to-face research conducted with children to examine the relationship between children and the city space and to reveal ratios in line with the data obtained from children's drawings and answers. Drawing is a means of expression for children. With this research, it aims to gain a different perspective for future research by examining the child-urban-space studies in the literature and evaluating the relationship between children and the city through their drawings. In addition, the relationship between children and architecture and the participation of children in the architectural design process will enable the production of more usable spaces.

Recommendation: Just so you know, this research has some limitations. The study is limited to volunteer students in selected schools in the Kadıköy district of Istanbul. The research is limited to data collection dates. The findings obtained from the data in the forms, questionnaires, and drawings prepared in the research are interpreted. As a suggestion for future studies in the field of child space or child architecture, it is possible to say that it would be useful to address the issue from an interdisciplinary perspective. Therefore, a joint study can be conducted with academics, educators, and researchers working in the fields of education, architecture, and child development. We can state that this study would yield different results for each discipline (architecture, education, child development, psychology). In addition to children's ability to read space with drawing skills, verbal space narratives can also be examined. It is also possible to state that the subject can be examined with a focus on socio-economic, urban-rural, gender differences, ethnic differences, or immigrant children